ekonom

PRÁVNÍ RÁDCE

02

ČESKÉ PRÁVO SE OBČAS STŘÍLÍ DO VLASTNÍ NOHY

Právník JAN STEJSKAL z advokátní kanceláře Dentons o úskalích mezinárodních transakcí.

Kontrolor, před kterým se pochybení neschová. Úřady experimentují s AI

Nové technologie slibují efektivnější a cílené kontroly. Jejich plošnému zapojení do ostrého provozu zatím brání bezpečnostní překážky

– TEXT – Jan Beránek – FOTO – Shutterstock

Představte si svět, kde by finanční úřady v řádu minut odhalily v tisícistránkových účetních záznamech možné daňové úniky, inspektoři práce by chodili na jisto do firem využívajících švarcsystém a antimonopolní úřad by potíral zakázané kartelové dohody v jejich zárodku. To, co zní jako variace na sci-fi klasiku Minority Report, se v nadcházejících letech může stát realitou. Efektivitu kontrol úřadů totiž mohou významně zvýšit různé nové technologie a nástroje umělé inteligence.

Možnosti využití AI zkoumají takřka všechny úřady vykonávající kontrolní činnost, plošnému nasazení do každodenní praxe však zatím brání některé bezpečnostní a právní otázky. To však nemusí platit napořád, jak ukazují příklady ze zahraničí. Například italský systém VeRa automaticky a v reálném čase porovnává daňová přiznání s údaji o pohybech na bankovních účtech, příjmech a elektronických platbách. V roce 2022 italská daňová správa tímto způsobem identifikovala zhruba milion vysoce rizikových případů a zabránila podvodům v hodnotě téměř sedm miliard eur. V loňském roce pak vláda středomořského státu představila další AI nástroje, které mají daňovou kontrolu dále zefektivnit.

AI může v budoucnu vyhledávat nesrovnalosti v rozsáhlých souborech dat, odhalovat neobvyklé souvislosti i vytvářet prediktivní analýzy.

Slibný trénink, ostrý zápas v nedohlednu

V Česku je využívání nástrojů umělé inteligence při kontrolní činnosti zatím převážně experimentem. Jednotlivé úřady v uzavřených prostředích testují možnosti různých technologií. „Aktivity se týkají například práce s otevřenými daty, přepisu ústních jednání či audionahrávek do textové podoby nebo dalších oblastí, u nichž finanční správa prostřednictvím proof of concept ověřuje jejich technickou proveditelnost a potenciál pro další využití," popisuje Patrik Madle, tiskový mluvčí Generálního finančního ředitelství Finanční správy České republiky.

Pokusy se dělají také u veřejných zakázek. Předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže Petr Mlsna popisuje testování dostupných obecných jazykových modelů. „Úřad je využívá především pro práci s rozsáhlým textem, tvorbu shrnutí a rešerší. Současně využívá i specializované nástroje pro analýzu rozhodovací praxe v oblasti veřejných zakázek," říká s vysvětlením, že technologie zatím není použitelná

Umělá inteligence může zefektivnit průběh kontrol finančních úřadů i inspekce práce.

pro samotné zodpovídání právních otázek, je tedy spíš podporou než aktivním nástrojem.

Česká obchodní inspekce v současnosti umělou inteligenci testuje hlavně pro práci s leckdy obsáhlými textovými soubory, přičemž výsledky jsou pozitivní. „Vzhledem k profesnímu zařazení část zaměstnanců nástroje AI využívá mimo jiné k rešerším a shrnutí delších spotřebitelských podání, vytažení důležitých faktů z podkladů k řešeným případům a pro přípravu textů potřebných pro vyřízení podání," vysvětluje její mluvčí František Kotrba.

Finanční správa disponuje značným množstvím citlivých informací o daňových subjektech, a proto musí být při zavádění AI výrazně obezřetnější.

Pozadu nezůstává ani Státní úřad inspekce práce. Podle tiskového mluvčího Richarda Kolibače někteří zaměstnanci ve zkušebním provozu využívají externí virtuální asistenty, a to jak obecné typu Microsoft Copilot, tak specializované právní nástroje, jako je Codexis AI.

U všech institucí je to tedy podobné. Zástupci oslovených úřadů se zároveň shodují, že potenciál umělé inteligence při kontrolní činnosti je mnohem vyšší a blíží se představě popsané v úvodu textu. „V oblasti hospodářské soutěže může jít například o předběžnou identifikaci nestandardního cenového vývoje, změn tržní struktury, neobvyklých

vazeb mezi sledovanými ukazateli nebo vzorců odpovídajících možné koordinaci," přibližuje Mlsna.

Do budoucna by AI mohla českým úřadům pomáhat s vyhledáváním nesrovnalostí v rozsáhlých souborech dat, s porovnáváním údajů poskytnutých kontrolovanými osobami s informacemi z jiných zdrojů nebo s odhalováním neobvyklých souvislostí. Ve hře jsou také prediktivní analýzy, které by na základě prvních varovných signálů vytipovávaly potenciálně rizikové subjekty a umožňovaly cílenější kontroly. Praktické využití těchto funkcí se však jeví jako hudba budoucnosti.

Digitální indiskrétnost i slovní balast

Kamenem úrazu při zavádění nových postupů založených na AI jsou citlivá data a osobní údaje, se kterými by technologie musela pracovat. Současné nástroje nabízené na trhu nedávají dostatečnou garanci, že s nimi bude zacházet v souladu se zákony. „Finanční správa disponuje značným množstvím citlivých informací o daňových subjektech, a proto musí být při zavádění AI výrazně obezřetnější než v oblastech, kde se s takovými údaji nepracuje," vysvětluje pozici svého úřadu Madle. Podle Mlsny by nejbezpečnějším a nejefektivnějším řešením byl vývoj vlastních interních nástrojů, nad nimiž by úřady měly plnou kontrolu. Vlastní, tedy vyhovující technologické řešení, by podle něj vyžadovalo „mimořádné finanční, personální i technologické kapacity".

Úřady musí dbát na bezpečné zacházení s nástroji již dostupnými a schválenými. Zejména využívat je pouze k předem stanoveným účelům a způsobem, u něhož byla dostatečně ověřena kybernetická bezpečnost. Česká praxe není v mezinárodním srovnání

inzerce

Využívání AI finanční správou

	Virtuální asistenti	Detekce daňových úniků a podvodů	Vytváření doporučení pro konkrétní kontrolu či jinou akci	Příprava návrhu správního rozhodnutí
Slovensko	Ne	Ne	Ne	Ne
Německo	Ne	Ano	Ne	Ne
Rakousko	Ano	Ano	Ano	Ne
Polsko	Ano	Ano	Ne	Ne
Maďarsko	Ne	Ano	Ne	Ne
Norsko	Ano	Ano	Ne	Ne
Portugalsko	Ano	Ne	Ne	Ne

Zdroj: OECD Inventory of Tax Technology Initiatives, 2026

výjimkou. I státy, které již AI plně integrují do činnosti svých orgánů, kladou důraz na následnou lidskou kontrolu. Podle průzkumu OECD nevyužívá žádná z daňových správ AI k přijímání konečných správních rozhodnutí.

Určitou možnost představuje práce s informacemi, které nejsou osobními údaji ani nepodléhají jiné ochraně. „Příkladem je automatizovaný monitoring cenového vývoje založený na veřejně dostupných datech, který prostřednictvím vlastního softwarového řešení a programovacích jazyků Python a JavaScript umožňuje rychle identifikovat neobvyklý krátkodobý nebo strukturální vývoj v jednotlivých kategoriích," popisuje praxi antimonopolního úřadu Mlsna. Stále ale nejde o získávání důkazů narušení hospodářské soutěže.

Plná automatizace práce ve státní správě tedy nepřichází v úvahu. „Uvědomujeme si, že jakkoliv v budoucnu bude velmi pravděpodobně možné využívat umělou inteligenci například pro analytickou činnost, stejně bude nezbytná následná kontrola lidským faktorem," konstatuje Kolibač.

AI jako kontrolor i služebník

Ačkoli je využití umělé inteligence ke zefektivnění kontrolní činnosti stále do jisté míry omezené, stát může její potenciál využívat i jinými způsoby, které usnadňují život a šetří čas občanům i úřadům. Virtuální asistenti tak například radí s podáním žádosti o sociální dávky či s ukládáním firemních dokumentů do Sbírky listin.

Finanční správa letos na jaře veřejnosti představila beta verzi pomocníka, který lidem usnadňuje vyplnění a podání daňového přiznání. I tento projekt byl však postaven na důsledné lidské kontrole. „Dokumenty do aplikace nahrával sám uživatel a rozpoznané údaje následně kontroloval a rozhodoval o jejich využití," vysvětluje Madle.

Nejbezpečnější a nejefektivnější by pro úřady bylo vyvíjet vlastní nástroje. To však vyžaduje mimořádné finanční, personální i technologické kapacity.

Je zajištěno, že vkládané dokumenty a další data umělá inteligence neukládala ani je nevyužívala k trénování svého modelu. Tento model může představovat směr, kterým se užívání AI ve státní správě bude v nadcházejících měsících ubírat. Ministerstvo financí totiž dalo najevo, že počítá s dalším rozvojem aplikace a případným propojením s dalšími systémy finanční správy.

STAVEBNÍ ZÁKON

Méně razítek, kratší lhůty, víc jistoty: co novela stavebního zákona změní pro investory

Mgr. Olga Kaizar
partnerka ROWAN LEGAL, přes dvacet let praxe v právu nemovitostí

Od 1. ledna 2027 začne platit většina ustanovení novely stavebního zákona, která má výrazně zkrátit přípravu staveb. Advokátka a partnerka ROWAN LEGAL Olga Kaizar vysvětluje, kde mohou developeři, investoři a průmyslové firmy ušetřit čas, proč soudní spory zůstávají největším rizikem a co nového mohou obce požadovat v plánovacích smlouvách.

Které změny v novele stavebního zákona mohou developerům, investorům a průmyslovým firmám nejvíce zkrátit přípravu projektů?

Nejvýraznější zrychlení přinese domněnka přípustnosti záměru, tedy pravidlo, že záměr je přípustný, pokud ho územní plán výslovně nevylučuje, a začlenění většiny závazných stanovisek do jediného rozhodnutí stavebního úřadu – samostatné závazné stanovisko se vydává jen výjimečně, například při posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) nebo při ochraně kulturních památek. Novela zároveň zavádí jednodušší postup pro nepodstatné změny územního plánu.

Novela zpřísňuje lhůty pro stanoviska a postupně soustředí rozhodování do stavebních úřadů. Kdy a jak se to prakticky projeví?

Většina ustanovení novely nabývá účinnosti 1. ledna 2027, kdy také vzniká Úřad rozvoje území ČR. Od 1. ledna 2028 budou krajské a obecní stavební úřady nahrazeny úřady rozvoje území krajů. Některé instituty ale platí už od prvního dne měsíce po vyhlášení zákona, například reforma soudního přezkumu, institut smíru, rozšíření plánovací smlouvy či prodloužení platnosti povolení záměru. Dotčené orgány musí rozhodnout do 30 dnů, jinak nastává fikce souhlasu, tedy že se záměrem souhlasí. Totéž platí i při přezkumu nadřízeným orgánem – investor tak může lépe odhadnout, kdy povolení získá.

Mění se také pravidla pro námitky, odvolání a soudní přezkum. Nakolik změny omezí průtahy a kdy musí investor i nadále počítat s rizikem zdržení?

Námitka musí nově uvádět důvody a popis dotčení práv, jinak se k ní nepřihlíží, a lhůta k jejímu podání se zkracuje z patnácti na deset dnů. Nedůvodné odvolání, které nenamítá rozpor s předpisy nebo jde proti tomu, s čím účastník dříve souhlasil, se věcně neposuzuje. Odvolání proti kolaudačnímu rozhodnutí, povolení předčasného užívání ani povolení zkušebního provozu už nemá odkladný účinek. Rizikem zůstávají žaloby s odkladným účinkem – přizná-li ho soud, musí ve věci rozhodnout do 90 dnů, stejně jako u žalob proti povolení strategických dopravních či energetických staveb. Jde ale o lhůtu pořádkovou bez sankce za nedodržení.

Novela rozvolňuje podmínky pro výstavbu obchodních a skladových areálů na nejkvalitnější zemědělské půdě poblíž dopravní infrastruktury. Jaké příležitosti tato změna otevírá a co musí investor splnit?

Nově lze ze zemědělského půdního fondu odejmout i půdu I. a II. třídy ochrany pro obchod a skladování s výměrou nad 1 ha, leží-li pozemek do 500 m od dálnice, silnice I. třídy, dráhy, letecké stavby nebo vodní cesty. Investor ale stále musí prokázat veřejný zájem a soulad záměru s územně plánovací dokumentací.

Jak novela mění vyjednávání o plánovacích smlouvách? Co může požadovat obec a kdy se investor může domáhat jejího souhlasu u soudu?

Obec může v plánovací smlouvě nově požadovat nejen příspěvek na infrastrukturu, ale i peněžní či věcné plnění jako podíl na ekonomické aktivitě záměru. Schvalování je možné urychlit přenesením pravomoci ze zastupitelstva na radu – to může ušetřit i několik měsíců. Předloží-li stavebník návrh smlouvy odpovídající podmínkám územního či regulačního plánu, měla by ji obec či kraj uzavřít. Pokud to bez rozumného důvodu odmítne, může se investor domáhat, aby její souhlas nahradil soud.

Co by měly firmy před 1. lednem 2027 prověřit u rozpracovaných projektů?

Dokumentaci podle dosavadních předpisů lze předložit do tří let od účinnosti novely, a je-li to výhodnější, postačí splnit původní požadavky na výstavbu. Dobrou zprávou je, že dosavadní závazná stanoviska dotčených orgánů zůstávají platným podkladem i po přechodu agendy na novou soustavu stavebních úřadů. Mění se také doba platnosti stanovisek EIA – základní lhůta se zvyšuje ze sedmi na deset let a následně bude možné stanovisko prodloužit o sedm let, celkově tedy až na sedmnáct let.

ROWAN® LEGAL

+420 224 216 212 praha@rowan.legal rowan.legal

EK017360

Dobrá firma se prodá, i kdyby byla zabalená v krabici od bot, říká Jan Stejskal

– TEXT – Jan Beránek – FOTO – Honza Mudra

Vstup na zahraniční trhy může být i pro úspěšné podnikatele oříškem. Podstatnou roli v tom hrají odlišná právní i kulturní pravidla. „V Anglii je například největší volnost smluvního vztahu. Můžete si víceméně dohodnout vše, co si přejete. Když to řeknu s nadsázkou, můžete tam při vyjednávání kontraktu být zlý, vypočítavý a zkoušet různé kličky," vysvětluje Jan Stejskal, partner ve společnosti Dentons a expert na přeshraniční transakce. V rozhovoru pro Právního rádce představuje odlišnosti mezi českým a angloamerickým přístupem k právu a přibližuje, na co se připravit při přeshraničním prodeji či koupi firmy.

Jste oprávněn vykonávat advokacii nejen v České republice, ale i v Anglii, ve Walesu a ve státě New York. Jaké rozdíly mezi těmito oblastmi vnímáte?
Pokud bych měl dát formální učebnicovou odpověď, tak by hlavní rozdíl spočíval v tom, že v Česku a obecně na kontinentu máme hlavně kodifikované právo, které vychází ze zákonných norem, které soudy aplikují. V anglosaském světě je výrazně zakořeněná soudcovská tvorba práva formou precedentu, která se aplikuje společně se zákonnými normami. To ale neznamená, že by třeba v Anglii nebyly základem právního řádu psané zákony nebo že by se u nás precedenty ignorovaly. Ten rozdíl je v praktické realitě výrazně jemnější a ne tak dramatický.

A jaké jsou hlavní praktické rozdíly?
Z pohledu své praxe obchodního a smluvního právníka bych nejvíce zdůraznil, že v Anglii je největší volnost smluvního vztahu. Můžete si víceméně dohodnout vše, co si přejete. Pokud to umíte dobře napsat, tak to soud, pokud to není něco vyloženě protiprávního, pravděpodobně podrží. Když to řeknu s nadsázkou, můžete tam při vyjednávání kontraktu být zlý, vypočítavý a zkoušet různé kličky. V Americe je to podobné, ale už tam existuje určitá forma předsmluvní odpovědnosti, která volnost v jednání lehce omezuje. U nás je předsmluvní odpovědnost výraznější, čímž soudům více umožňujeme zpětně vstupovat do smluv a různě je narovnávat či poupravovat. Zároveň ve smlouvách spoléháme na mnoho podmínek, které vyplývají přímo ze zákona pro specifické typy smluv. V Británii a Americe je smluvní forma volnější a od zákonných podmínek se častěji odchyluje.

Projevuje se to nějak v běžném životě?
Ano, například v rozsahu smluv. Moje česká nájemní smlouva má například tři strany. Když jsem bydlel v Anglii, měl podobný kontrakt stran 48. Výhoda je, že v Anglii všichni obsah smlouvy detailně znají, protože si ho vyjednali.

Jaké jsou kvůli těmto rozdílům požadavky na právníky u nás a v Anglii a USA?
Klienti v anglosaské oblasti očekávají obrovské množství detailů, které se budou rozebírat a řešit.

> **Běžný americký investor je zvyklý investovat do určitého typu společnosti. Ve chvíli, kdy jde o jiný, například české s.r.o., se celý proces zpomalí.**

Jan Stejskal

Partner v týmu Corporate/M&A pražské kanceláře Dentons. Zaměřuje se na přeshraniční transakce v regionu střední a východní Evropy, zejména v České republice. Poskytuje poradenství fondům private equity, family offices, finančním institucím, start-upům a korporacím při akvizicích, joint ventures, investicích a korporátním financování.

Český klient někdy předpokládá, že každá transakce bude vypadat podobně snadno jako ta třístránková smlouva. Při přeshraničních transakcích musíme jako právníci balancovat mezi tím, že to nechceme zbytečně komplikovat, a tím, že musíme klientům naznačit, že míra detailu, která je běžná v zahraničí, je jiná než u nás. Co je ale společné pro všechny oblasti, je to, že klienti očekávají praktické rady. Někdy to ale vypadá tak, že právník mluví spíše, jako by stál před zkušební komisí, a nikoliv před klientem, který chce koupit auto nebo prodat byt.

Nejsou Češi zvyklí na jednoduché transakce znevýhodněni při zahraničních akvizicích?

Záleží na typu klienta. Pokud jde o velký korporát nebo investiční fond, tak ta očekávání budou u Angličanů, Američanů i Čechů dost podobná. Ač jsme stále země s relativně mladým tržním hospodářstvím, tak jsme se v tom, jak vyjednáváme transakce a jaká máme tržní očekávání, dost posunuli. Trochu složitější to ale může být pro české podnikatele, kteří posledních 30 let vymýšleli nějaké fantastické produkty či služby a budovali značku a nyní poprvé a pravděpodobně naposledy přijde moment, kdy musí vstoupit do transakčního světa. Často jsou zvyklí na to, že svůj leckdy miliardový byznys na začátku budovali právě s pomocí těch třístránkových smluv a najednou jim nějaký právník začne vykládat, že bude potřeba kontrakt o 150 stranách, ve kterém se vše bude rozebírat do nejmenších detailů.

Dá se takový přístup změnit?

Většinou se to narovná při samotném vyjednávání, protože vidí, že druhá strana takový postup očekává a vyžaduje, jelikož jde o velké peníze. Ty jsou rozhodující. Z hlediska práva vlastně není zas tak velký rozdíl mezi tím, jestli kupuji firmu, nebo pomeranč. Obojí je kupní smlouva. Liší se to spíše v tom, jakou míru rizika jsem ochoten snášet. Ani do pomeranče, ani do firmy na první pohled nevidím a nevím, jestli se v nich neskrývá něco nepěkného. Pár korun za pomeranč jsem ochoten případně odepsat. Několik miliard za firmu se ale bude odepisovat podstatně hůře, a tak se smluvně ochráním. To je úvaha, na kterou nakonec přijdou i ti podnikatelé, kteří s velkými transakcemi nemají předchozí zkušenosti.

Máte zkušenosti s angloamerickým vzdělávacím systémem. V čem se liší tamní právní profesní příprava od té naší?

Rozdíly jsou zásadní a významně formují to, jak hotový právník vypadá. Tím prvním je už samotná délka studia. V Británii musíte studovat tři roky na univerzitě a pak absolvovat roční kurz schválený advokátní komorou. U nás má magisterské studium minimálně pět let. V Americe musíte nejprve absolvovat čtyřleté studium na college a pak tři roky postgraduálního studia. V Británii tak můžete jako v zásadě hotový právník nastupovat do prvního zaměstnání přibližně v 22 letech, u nás v 24 a v USA třeba až v 27. V Anglii a Americe zároveň není běžné pracovat při škole s výjimkou prázdnin či studovat dvě školy naráz. U nás, co slýchám od kolegů, je naopak obvyklé pracovat takřka po celou dobu studia a kombinovat různé obory. Z mého pohledu je to trochu sporné, protože si myslím, že škole je prostě potřeba dát čas, protože formuje vaše myšlení a cit pro specifika oboru.

A co obsah a forma studia? Jsou i tam nějaké podstatné rozdíly?

V Anglii se hodně klade důraz na samostudium nad rámec přednášek. To je založeno na vlastních právních rešerších a pravidelném psaní menších akademických prací. Leckdy jde sice o kratší, zhruba pětistránkové eseje, ale píšete třeba tři týdně. Díky tomuhle výcviku jsem měl už po škole docela dobrou schopnost strukturovaného a úderného psaní, které jde rovnou k podstatě věci bez zbytečné vaty, což je pro práci v advokacii výhoda. V Americe je také důraz na samostudium, ale

„Většina lidí na světě se bude ptát, proč české právo upravuje zcela odlišně koupi podílu v s.r.o. a nákup akcií akciové společnosti. Já sám na to ani po dvaceti letech nemám odpověď," říká **Jan Stejskal**.

Může se vám nezřídka stát, že právní praxi vykonává v Anglii někdo, kdo má vystudované přírodní vědy či anglickou literaturu.

není to tolik o psaní. Jádrem jsou přednášky metodou sokratovského dialogu, kdy vyučující pomocí otázek ověřuje, zda studenti správně pochopili domácí studium. Studium v České republice jsem neabsolvoval, ale co vím od kolegů, tak je zde kladen důraz hlavně na znalosti, zatímco různým dovednostem a práci se zdroji se věnujeme spíše méně. Co lze ale naopak na českém přístupu vyzdvihnout, je to, že dělá záběr přes celý obor práva.

V angloamerickém světě to tak nefunguje?

Je to tam mnohem více selektivní. Paradoxně to může skončit tak, že ve výsledku se profesně věnujete

něčemu, co jste dříve vůbec nestudovali. Anglie je pak specifická v ještě jedné věci. Abyste se tam stal právníkem, nemusíte vůbec studovat právo. Není to vůbec výjimečné, platí to zhruba až o 50 procentech tamních právníků. Pokud jste studovali ty tři roky jiný obor, tak stačí u tamní komory absolvovat dva jednoleté kurzy. Během nich vás učí právní etiku a zhuštěnou verzi toho, co se studuje na univerzitě. Může se vám tedy nezřídka stát, že právní praxi vykonává v Anglii někdo, kdo má vystudované přírodní vědy či anglickou literaturu. Osobně se domnívám, že to do určité míry ovlivňuje profesní kvalitu těchto lidí, jelikož vzdělání získali v úplně jiném oboru a nejsou zvyklí na právní uvažování, které se formuje právě během univerzitního studia. Vidím to i na sobě. Tím, že jsem první univerzitní vzdělání získal v Anglii, tak i dnes je moje uvažování o právu hodně anglické, ačkoliv jsem oprávněn vykonávat praxi i ve státě New York a České republice, kde nyní profesně působím.

Je pro vás toto anglické právní uvažování výhodou?

Vlastně to nějakým způsobem definuje to, čím se v profesním životě zabývám. Věnuji se v zásadě jen přeshraničním věcem, ty české řeší kolegové, kteří české právo podrobně studovali a lépe se v něm vyznají. Výhodou je to, že přeshraniční transakce u nás a střední Evropě jsou v současné době dělány nejčastěji podle anglického práva nebo následují anglickou tradici. Takže mi to pomáhá neskutečně. Alternativou pro české klienty by bylo tu transakci řešit s někým z Londýna, ten ale zase obvykle nebude znát tu českou stranu rovnice. Ta přemosťovací funkce, když znáte obě prostředí, je velkou přidanou hodnotou.

Jak v praxi takové přemosťování vypadá?

Například investoři z Ameriky budou očekávat, že se vše vyjedná a zdokumentuje přes videokonference, virtuálně se smlouva podepíše, pošlou se peníze a tím je vše vyřešeno. A mým úkolem je jim vysvětlit, že u nás se bude muset jít za notářem, možná se budou peníze skládat do jeho úschovy a budou potřeba ověřené plné moci a apostily. Osvětlit toto Američanovi nebo třeba i Angličanovi může být fuška, jelikož se s něčím takovým nikdy nesetkali a třeba notář je u nich doma funkce, která v Anglii spadá pod arcibiskupa z Canterbury. A tyhle kulturní rozdíly pak samozřejmě fungují i opačným směrem. Když se v tomto vyznáte, tak jste schopni strany uklidnit, nebo je naopak upozornit, že to, co druhá strana dělá, je nestandardní i podle zvyklostí její země.

> **Z hlediska práva není zas tak velký rozdíl mezi tím, jestli kupuji firmu, nebo pomeranč. Liší se to hlavně v tom, jakou míru rizika jsem ochoten snášet.**

V jednotlivých státech jsou různé formy obchodních společností. Jaká je to komplikace pro mezinárodní transakce?

V praxi je to určitě břímě navíc, protože každý typ společnosti má nějaká specifika. Typický americký investor skoro výhradně investuje do stejného typu společnosti, často do takzvané Delaware C-Corp nebo LLC. Jsou to formy podnikatelsky přívětivé a dobře je znají, díky čemuž transakce probíhají jako na běžícím pásu. Ve chvíli, kdy jde třeba o české s. r. o., tak se celý tento téměř automatizovaný proces zpomalí a vy najednou musíte řešit různé odlišné nuance. I když jde třeba o drobnosti týkající se jiného způsobu rozhodování jednatelů či svolávání orgánů, je to najednou něco nového, co se investor i právník musí naučit. Ač většinou nejde o nepřekonatelný problém, vyžaduje to více práce a energie. Stalo se nám například, že jsme měli investora, který chtěl vstoupit do české společnosti. Tam mu řekli fajn, ale musíte do čtrnácti dnů poslat ověřenou plnou moc a my to tady

zprocesujeme. Investor se zeptal, zda se toto bude muset dělat před každou valnou hromadou, a když se dozvěděl, že ano, z transakce vycouval s tím, že se mu to časově nevyplatí.

Dá se s tímto něco dělat?

Vždy záleží na tom, jak dobrou firmu máte. Pokud produkujete něco, co zajímá celý svět, tak ji investoři koupí, i kdyby byla zabalená v krabici od bot. Právní forma má svůj význam, ale hlavní je to, čeho se týká byznys samotný. Velké téma to ale bude u start-upů a začínajících společností, u nichž se byznys teprve buduje. Tam jakákoliv komplikace, navíc způsobená obskurní formou společnosti, snižuje její atraktivitu. I české právo má některé oblasti, kde se trochu střílíme do vlastní nohy. Když například jako investor přijdete do Česka a budete si chtít koupit podíl v s. r. o., bude to probíhat úplně jinak, než když budete kupovat akcie. Většina lidí na světě se bude ptát, proč tomu tak je. Já sám na to ani po dvaceti letech nemám odpověď. Máme tady nějaké teorie o tom, že u podílu se předpokládá nějaký osobnější vztah k té firmě než u akcie, ale z praktického pohledu tam žádný zásadní důvod pro rozdílnost nevidím. Obecně by se dalo uvažovat, jestli by některé právní náležitosti nešlo zjednodušit a více přiblížit postupům 21. století.

Evropská komise nyní diskutuje takzvaný 28. režim, který má podnikatelům nabídnout jednotnější právní rámec. Může to tyto problémy vyřešit?

Pozitivní je určitě to, že se členské státy Evropské unie snaží posunout k režimu, který má být zjednodušující a propodnikatelský. Potíž je v tom, že zatím vůbec nevíme, jaké bude finální provedení. Podobných pokusů jsme měli už více. Dříve propagovaná evropská společnost je dnes v praxi takřka nevyužívaná. Z mého pohledu bude rozhodující, zda se opravdu vytvoří nějaký soběstačný nadnárodní režim, jak současný návrh Evropské komise předpokládá, či zda to bude opět podřízeno jednotlivým národním právům. Pozitivní bude už jen to, pokud EU vytvoří jednotný korporátní rámec organizace společností. Pokud to navíc bude celé digitalizované, bude to velké plus, jelikož společnosti půjde zakládat rychle a bezbolestně. Na straně druhé je vždy pravděpodobné, že národním právem budou společnosti nadále ovlivněny v některých každodenních právních vztazích. Myslím, že se to bude týkat třeba práv zaměstnanců či daňových povinností. U těchto vztahů je politicky nemožné, aby byly vytaženy na evropskou úroveň.

> **Česká nájemní smlouva bude mít průměrně jen několik stran. Podobný kontrakt v Anglii může mít klidně i kolem padesáti.**

Může to být pro chystanou úpravu problém?

Podle mě to není něco, co bychom nutně měli vnímat jako chybu či problém. I zmiňovaný delawarský model, který je upřednostňován v USA, upravuje jen korporátní části. Delawarská firma, která podniká v Kalifornii, stále platí daně v Kalifornii a práva zaměstnanců vyplývají z tamní úpravy. V ideálním případě by 28. režim mohl fungovat podobně jako vylepšená delawarská varianta. Důležité však není pouze to, jak bude výsledek vypadat, ale i to, jak bude v praxi následně aplikován. Už dnes často narážíme na to, že firmy nechtějí zvolit zahraniční, z hlediska mezinárodních transakcí výhodnější formu kvůli obavám z toho, že ztratí kontrolu a přehled nad některými procesy. Pokud budeme mít výbornou evropskou formu společnosti, která ale bude využívána hodně v Belgii, minimálně v Rumunsku a v České republice zůstane dominantní s. r. o., tak to přílivu investorů nepomůže. Tentokrát má ale nová úprava silnou podporu v podnikatelské a startupové sféře, a tak je důvod k optimismu v tom, že by mohlo dojít k adopci napříč Evropskou unií.

EK017158

bpv BRAUN PARTNERS

20 LET PRECIZNOSTI V PRÁVU

bpv BRAUN PARTNERS je jednou z předních advokátních kanceláří v České republice a na Slovensku. Najdete nás v Praze, Bratislavě a nově i v Liberci.
V rámci aliance **bpv LEGAL,** která sdružuje více než 150 specialistů, poskytujeme služby klientům v celé střední a východní Evropě.

- Fúze a akvizice
- Energetika a obnovitelné zdroje
- Právo obchodních společností
- Bankovnictví a finance
- Řešení sporů a rozhodčí řízení
- Pracovní právo
- Nemovitosti a stavební právo
- Německé právo

Naše kancelář i jednotliví advokáti jsou dlouhodobě řazeni a doporučováni v prestižních mezinárodních právních žebříčcích:
Chambers Europe, **Chambers Global**, **IFLR**, **Legal 500**, **Media Law International** a **Lexology Index (dříve Who's Who Legal)**

Naše právní specializace

bpv Braun Partners s.r.o. advokáti
Palác Myslbek, Ovocný trh 8
110 00 Praha 1
tel.: +420 224 490 000
e-mail: praha@bpv-bp.com

www.bpv-bp.com

bpv LEGAL

Bratislava Brussels Bucharest Budapest Prague Liberec Vienna

JSME NOVĚ I V LIBERCI

Pojištění právní ochrany kryje pomoc u soudu i případnou prohru

text: Zuzana Keményová

Reklamace, problémy s cestováním, pracovní spory nebo dopravní nehody jsou běžné životní situace, u nichž lidé často uvítají právní pomoc a radu, zda se při jejich řešení vyplatí jít do soudního sporu, či nikoliv. Stejně tak ocení jistotu, že soudní náklady je i v případě prohry nebudou stát nic. Kryje je pojištění právní ochrany D.A.S., které již více než třicet let pomáhá klientům v Česku a od letošního roku je součástí Generali České pojišťovny. „Díky silnějšímu zázemí můžeme investovat do moderních nástrojů a provádět potřebné změny rychleji. Ať už jde o sjednání pojištění, nahlášení případu, nebo samotnou komunikaci s námi, chceme, aby vše probíhalo co nejrychleji a nejefektivněji," říká ředitel divize D.A.S. Pavel Mašek.

Pojištění právní ochrany kryje výdaje spojené se soudními spory. Když člověk pojištěný není, hradí náklady sám? I když vyhraje?

Pokud je účastník v právu a spor vyhraje, tak to neznamená, že se mu automaticky všechny náklady vrátí. Než se vůbec ke konečnému rozhodnutí soudu dostane, musí často financovat právní zastoupení, soudní poplatky, znalecké posudky nebo překlady z vlastních prostředků. A ani v případě úspěchu nemusí soud přiznat náhradu všech vzniklých nákladů v plné výši. V případě, že bude účastník pojištěn, bude mít veškeré tyto náklady hrazeny, ať už vyhraje, či nikoliv.

Kdo jsou vaši obvyklí klienti?

Pojištění právní ochrany si u nás nejčastěji pořizují jak lidé pro své osobní účely, tak firmy. V tomto směru jsou u fyzických osob velmi oblíbené především kombinované balíčky, které klientům poskytují komplexní právní ochranu. Pojištění právní ochrany je ale také rozšířené u malých a středních podniků, které tím efektivně ošetřují právní rizika, obzvláště pokud nemají své interní právní oddělení.

Proč jste se rozhodli spojit se s Generali Českou pojišťovnou?

Na českém trhu se nám samostatně povedlo definovat náš segment. Pro další rozšíření právní ochrany na českém trhu nyní nastává správný čas spojit naši specializaci na právní ochranu a nabyté know-how s největší pojišťovnou na trhu. To je pro nás celkem logický krok. Hlavní přínosy vidím právě v silném tržním postavení Generali České pojišťovny, v její hluboké znalosti českého pojistného trhu a společném zájmu na dynamickém růstu.

Co se díky tomuto spojení mění a co naopak zůstává stejné?

Značka D.A.S., celý náš tým i služba, na kterou jsou naši klienti zvyklí, zůstává i nadále zachována. Co se naopak mění, jsou konkrétní výhody, jako například navýšení pojistného limitu až do pěti milionů korun. Dále pracujeme na zlepšování procesů, technologií a klientské zkušenosti. Společně dokážeme rychleji rozvíjet produktovou nabídku podle potřeb trhu. Díky silnějšímu zázemí také můžeme investovat do moderních nástrojů a provádět potřebné změny rychleji. Klientům chceme přinášet v první řadě kvalitní službu, která se používá jednoduše a pohodlně. Ať už jde o sjednání pojištění, nahlášení případu, nebo samotnou komunikaci s námi, chceme, aby vše probíhalo co nejrychleji a bylo to přizpůsobeno jednotlivým cílovým skupinám.

Kdy klienti pocítí první změny?

Nebude to ze dne na den. Z velké části je to proces, který probíhá na pozadí firmy. To nejdůležitější, tedy naše specializace na právní ochranu, tým odborníků i způsob práce s klienty, zůstává stejné. Chceme ale, aby klienti postupně poznali přínos tohoto spojení v každodenním kontaktu s námi. Aby se k potřebným informacím dostali jednodušeji, dovolali se rychleji, měli pohodlnější přístup ke službám a jejich případy byly řešeny co nejefektivněji.

S jakými právními problémy se dnes nejčastěji potýkají běžné domácnosti? A jsou dnes lidé ochotnější řešit své problémy právní cestou než dříve?

Lidé v Česku dnes nejčastěji řeší spory v oblasti rodinných záležitostí a dědického řízení, spory ohledně bydlení a sousedských vztahů. Naši klienti ale například také velmi často přicházejí s reklamacemi zboží či služeb nebo také s pracovněprávními spory. Na tomto kontrastu je podle mě krásně vidět, že pokud mají lidé za zády silného partnera, nebojí se jít i do menších, mimosoudních sporů, nad kterými by normálně jen mávli rukou. Právník

Foto: archiv Generali Česká pojišťovna

je někdy zkrátka potřeba i v případě pouhé porady, nejen když případ končí soudem. Lidé jsou navíc dnes mnohem více informovaní, uvědomují si svá práva a častěji vyhledávají odbornou pomoc ještě předtím, než problém vyústí do soudního sporu.

Pokud klient pojištěn není a prohraje soudní řízení, jak vysoko se obvykle vyšplhají soudní náklady?
Velmi záleží na tom, jak dlouho spor trvá, kolik úkonů je potřeba v něm udělat a především o jak vysokou částku ve sporu jde. Každý úkon právní služby, tedy každá činnost, kterou advokát udělá, zvyšuje náklady. V praxi se může jednat o zaslání výzvy, přípravu stanoviska nebo účast na soudním jednání. A také platí, že čím vyšší je částka sporu, tím vyšší je také odměna za každý úkon. Klient si vždy tyto náklady za svého advokáta hradí sám, přičemž v případě prohry musí daná strana zpravidla zaplatit i náklady advokáta protistrany. Pro představu, i relativně jednoduchý spor o 100 tisíc korun, který soud rozhodne ve prospěch klienta už při prvním jednání, může znamenat náklady přibližně ve výši 40 tisíc. U vyšších hodnot nebo při komplikovanějším řízení poté náklady výrazně rostou. V rámci produktů, které nabízíme našim klientům, poskytujeme krytí až do výše pěti milionů korun.

Kolik zhruba stojí pojištění právní ochrany?
Ve srovnání s náklady, které mohou vzniknout při řešení právního problému, je podle mě cena velmi dostupná. Například pojištění právní ochrany pro řidiče stojí od 150 korun měsíčně, právní ochrana zaměstnance od 200 korun měsíčně a komplexní právní ochrana soukromí od 267 korun

Pavel Mašek

Ve společnosti D.A.S. působí od roku 2016, v roce 2021 se posunul do pozice CFO. V letošním roce přebral řízení divize D.A.S. Vystudoval obor finance a účetnictví na Masarykově univerzitě v Brně, je členem celosvětově uznávané asociace certifikovaných účetních ACCA. Před nástupem do D.A.S. působil ve finančním auditu pod hlavičkou KPMG.
Mezi jeho koníčky patří cyklistika, baskytara, zahradničení, chalupa, paddleboard, lyže a lingvistika.

měsíčně. Komplexní právní ochrana se u nás pohybuje od 559 korun za měsíc. Z našich zkušeností ale víme, že lidé nejčastěji řeší reklamace, problémy s cestováním, pracovní spory nebo dopravní nehody, tedy situace, které mohou potkat prakticky každého. Právní ochrana proto není určena jen pro velké soudní spory, ale také pro běžné životní situace, kdy člověk potřebuje odbornou radu nebo zastoupení bez obavy z vysokých výdajů.

Přináší podle vás digitalizace a umělá inteligence nové typy právních rizik?
Ano, dnešní rozvoj technologií určitě vyžaduje větší pozornost a jistou obezřetnost a pojistný trh v tom není výjimkou. Také my evidujeme nárůst případů, které mají spojitost s digitalizací, především jde o podvody na úřady a školy, kdy se podvodník vydává za zástupce banky nebo bezpečnostních složek a přesvědčí klienta, že jeho účet je v ohrožení. Pod tlakem a ve snaze ochránit své prostředky pak poškozený provede převod peněz na účet podvodníka. U firem, škol nebo obcí mohou takto vzniklé škody dosahovat i milionových částek.
V těchto případech klientům poskytujeme odbornou podporu při řešení celé situace a v případě dohledání pachatele pomáháme také s uplatňováním nároku na náhradu škody.

Co když si někdo řekne: v životě jsem se nesoudil a ani se soudit nechci. Tak proč bych se pojišťoval?
Pojištění právní ochrany není primárně o soudech. Jde spíše o situace, které potkávají běžné lidi v každodenním životě. Například když cestovní kancelář odmítne vrátit peníze za neuskutečněný zájezd, zaměstnavatel vám dá neoprávněnou výpověď nebo neuzná váš nárok na odměnu, soused zasahuje do vašich práv nebo si nejste jistí, zda podepsat určitou smlouvu. Většinou ještě nejde o soudní spor, ale přesto se už pohybujete v právním prostředí. Klienti využívají nejčastěji právě odborné právní poradenství, konzultace nebo pomoc při mimosoudním řešení sporu a snaží se tak včas zabránit tomu, aby problém přerostl v něco většího. Je to podobné jako u jiných pojištění. Také si většina lidí nesjednává pojištění domácnosti proto, že očekává požár. Dělají to proto, že chtějí mít jistotu v případě, kdy nepříjemná situace nastane, a nebudou na její řešení sami. Stejnou jistotu poskytuje i právní ochrana.

Text vznikl ve spolupráci s Generali Českou pojišťovnou

Kontroverzní návrh novely zákona o ochraně hospodářské soutěže

– TEXT – Jitka Linhartová – FOTO – Archiv Wolf Theiss

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže prostřednictvím vlády ČR předložil parlamentu ke schválení nejrozsáhlejší novelu zákona o ochraně hospodářské soutěže za pětadvacet let jeho účinnosti. Navazuje na vládní návrh novely, který byl Poslanecké sněmovně předložen v listopadu 2024 a posiluje pravomoci úřadu. Starší novela nebyla schválena proto, že poslanci návrh nestihli projednat do konce volebního období, nedostal se ani do prvního čtení. Nyní jsou nové pravomoci úřadu upraveny podrobněji, údajně s ohledem na připomínky odborné veřejnosti a zkušenosti zahraničních soutěžních úřadů.

Nový soutěžní nástroj

Návrh zavádí třístupňový systém zkoumání podmínek hospodářské soutěže – tržní sledování, tržní šetření a navazující opatření. Prokáže-li úřad dlouhodobě nefunkční soutěžní prostředí na specifickém trhu, bude moci vydat opatření obecné povahy. Například uloží subjektům povinnost zpřístupnit data, nastavit „nediskriminační“ standardy či upravit smluvní podmínky, a to aniž by prokázal porušení zákona.

Zásah bez prokázání deliktu je ovšem v rozporu s právní jistotou dotčených soutěžitelů. Princip právní jistoty je přitom základem principu právního státu daným ústavou. Úzce souvisí s dalším ústavním pravidlem, že státní moc lze uplatňovat jen v mezích a způsobem, které stanoví zákon. Soutěžitel by tedy měl mít možnost předem rozumně odhadnout, zda a jaké povinnosti mu mohou být uloženy. Pokud úřad tyto zásady v rámci individuálních správních řízení nerespektuje, soutěžitel má právo se bránit u soudu.

Opatření obecné povahy sice podléhá soudnímu přezkumu, jde však o přezkum abstraktní, bez plnohodnotné obrany v rámci individuálního řízení. V návrhu navíc chybí věcná kritéria, podle nichž má úřad nefunkčnost trhu hodnotit. Bez nich hrozí, že se z nástroje stane regulační pravomoc bez jasných mezí.

Změna notifikačních kritérií

Návrh po dvaceti letech zvyšuje takzvaná obratová kritéria. To znamená, že spojující se soutěžitelé, kteří musí své spojení předem ohlásit úřadu, budou muset tuto povinnost splnit v případě vyšších obratů. Dnes ohlašovací povinnost vzniká již tehdy, přesahuje-li celkový obrat spojujících se soutěžitelů v Česku 1,5 miliardy korun a alespoň dva z nich zde mají obrat nad 250 milionů. Tyto limity se dlouho neměnily, zatímco ekonomika rostla, takže nyní se musí ohlašovat i poměrně malé transakce. Zvýšení hranic je proto naprosto opodstatněné a ve prospěch mnoha soutěžitelů. Úřad bude mít prostor se soustředit na zkoumání těch větších.

Existuje riziko, že to může vyloučit z přezkumu právě ta spojení, jejichž soutěžní význam netkví pouze v obratových kritériích (killer acquisitions). Typicky je to převzetí malých, rychle rostoucích podniků velkými hráči, například na digitálních trzích. Dominantní soutěžitel tedy koupí začínající firmy proto, aby je z trhu vyřadil dříve, než mu začnou konkurovat. Úřad proti tomu má jiné pravomoci – může takové převzetí posoudit jako zneužití dominantního postavení.

Obdobně ambivalentně působí oprávnění úřadu nařídit odprodej části podniku. Bez pevných procesních záruk a plného soudního přezkumu představuje zásah

do práva na ochranu majetku, i když se ÚOHS brání, že tento nástroj použije pouze v extrémních případech.

Postih fyzických osob

Nejdiskutovanějším bodem novely je zavedení osobní odpovědnosti fyzických osob za účast na kartelu. Dosavadní úprava umožňovala sankcionovat pouze soutěžitele, zatímco lidé (manažeři, zaměstnanci), kteří kartelovou dohodu sjednávají, zůstávali mimo dosah úřadu.

V trestním zákoníku je sice zakotvena možnost trestněprávního postihu jednotlivých fyzických osob, v praxi se ale uplatňuje jen výjimečně. Nově konstruovaná přestupková odpovědnost a navrhované tresty, tj. pokuta do 10 milionů korun a zákaz činnosti až na pět let, za uzavření zakázaných dohod, případně podílení se na nich či pokus o jejich uzavření, mají dle úřadu přiblížit českou úpravu praxi v členských státech Evropské unie.

Na rozdíl od návrhu z roku 2024 se individuální odpovědnost nemá vztahovat na vertikální dohody, tedy dohody mezi soutěžiteli na různých stupních dodavatelsko-odběratelského řetězce (například mezi výrobcem a distributorem). Úřad by tak mohl postihovat pouze fyzické osoby uzavírající „horizontální“ dohody mezi konkurenty, např. dohody o cenách, dohody o tom, s jakými nabídkami se budou účastnit výběrových řízení apod. Tato změna je samozřejmě vítána.

Problémy nového návrhu jako celku tím však nemizí. Především v procesním provedení. Souběh přestupkového a trestního řízení o totožném skutku otevírá otázku, zda lze trestat dvakrát za stejné jednání. Nižší důkazní standard přestupkového řízení implikuje, že fyzická osoba může být sankcionována na základě podkladů, které by v trestním řízení neobstály.

V aplikační rovině pak již v průběhu neohlášeného místního šetření vzniká konflikt zájmů mezi společností a členy jejího managementu. Každý by pak vyžadoval samostatné a nezávislé právní zastoupení.

Návrh neřeší ani režim důvěrnosti informací v trojúhelníku soutěžitel–zaměstnanec–úřad. Otevřená zůstává i otázka, zda a jak může soutěžitel hradit obhajobu svých manažerů, pojistit ji či se s nimi dohodnout na vzájemném postupu, aniž by to bylo hodnoceno jako obstrukce šetření.

Zejména princip osobní odpovědnosti členů managementu považuji za naprosto zbytečný nástroj, vzbuzující obavy ohledně jeho implementace a skutečného použití. Pokud návrh jednoznačně nevymezí vztah přestupkového a trestního řízení, neposílí procesní záruky na úroveň srovnatelnou s trestním právem a nevyřeší, jak bude šetření vedené vůči řadě samostatně zastoupených osob fungovat v praxi, měl by být zamítnut.

Autorka je partnerkou v advokátní kanceláři Wolf Theiss

inzerce

EK017157

CENNÉ PAPÍRY, KAPITÁLOVÝ TRH, INVESTIČNÍ SPOLEČNOSTI A FONDY

- zásadní změny ZISIF
- velká novelizace zákona o podnikání na kapitálovém trhu
- kompletní soubor aktuálních předpisů

více informací na www.cnp.sagit.cz

CIZINCI, AZYL, UKRAJINA

- zásadní změny zákonů od června 2026
- zákon o pobytu cizinců
- zákon o azylu
- celkem 34 právních předpisů v aktuálním znění

více informací na www.ciz.sagit.cz

PŘEDPISY SOUVISEJÍCÍ S OBČANSKÝM ZÁKONÍKEM

- veřejné rejstříky právnických a fyzických osob
- evidence skutečných majitelů
- zákon o vyvlastnění
- soubor 19 aktuálních předpisů

více informací na www.obc2.sagit.cz